YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
7 päivänä helmikuuta 1984 *

Asiassa 237/82,

jonka Arrondissementsrechtbank Den Haag on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensiksi mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Jongeneel Kaas BV, Bodegraven, ja 14 muuta kantajaa

vastaan

Alankomaiden valtio ja **Stichting Centraal Orgaan Zuivelcontrole**

ennakkoratkaisun 27.6.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL N:o L 148, s. 13) sekä ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 34 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti J. Mertens de Wilmars, jaostojen puheenjohtajat T. Koopmans, K. Bahlmann ja Y. Galmot sekä tuomarit A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, G. Bosco, O. Due ja U. Everling,

julkisasiamies: G. F. Mancini,
kirjaaja: P. Heim,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

tuomion

1 Arrondissementsrechtbank Den Haagin puheenjohtaja on 14.9.1982 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 22.9.1982, esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla neljä ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 804/68 (EYVL N:o L 148, s. 13) sekä ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 34 artiklan tulkintaa, voidakseen arvioida, onko juustontuotantoa koskeva Alankomaiden säännöstö yhteensopiva kyseisten säännösten ja määräysten kanssa.

2 Kyseinen Alankomaiden säännöstö, joka tuli voimaan 1.7.1982, vahvistettiin maataloustuotteiden laadusta 8.4.1971 annetun lain (*Landbouwkwaliteitswet, Staatsblad*, s. 371) perusteella; kyseisen lain tarkoituksena on maa- ja kalataloustuotteiden laatua koskevien sääntöjen vahvistaminen. Säännöstö muodostuu maataloustuotteiden (juustovalmisteet) laadusta annetusta kuninkaan asetuksesta (*Landbouwkwaliteitsbesluit kaasprodukten, Staatsblad,* s. 726) ja samaa asiaa koskevasta ministeriön päätöksestä (*Landbouwkwaliteitsbeschikking kaasprodukten, Nederlandse Staatscourant nro 251*).

3 Edellä esitettyä tarkoitusta varten säännöstöön sisältyy kattava luettelo juustolajeista, joita Alankomaissa on lupa valmistaa ja joista olennaisen osan muodostavat perinteiset hollantilaiset juustot kuten Gouda ja Edam, mutta joihin kuuluvat myös Cheddar ja Feta. Säännöstössä vahvistetaan täsmälliset vaatimukset kunkin juustolajin osalta ja siinä kielletään valmistamasta juustoa, joka ei ole näiden sääntöjen mukainen.

4 Laatua koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta vastaa Stichting Centraal Orgaan Zuivelcontrole (jäljempänä COZ), yksityisoikeudellinen yhteenliittymä, johon kaikkien juustoja teollisesti valmistavien yritysten on liityttävä jäseniksi. COZ kantaa jäseniltään maksuja valvonnasta ja tarkastuksista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Kaikkiin juustoihin on tehtävä merkinnät COZ:n vahvistamien sääntöjen mukaisesti ja lisäksi juustot tarkastetaan ottamalla niistä näytteitä.

5 Pääasian kantajat, jotka kaikki ovat juuston tukkukauppiaita, ovat riitauttaneet kyseiset säännökset katsoen, että ne ovat useilta osin maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 804/68, samoin kuin tuonnin ja viennin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavia toimenpi-

teitä koskevien ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 34 artiklan vastaisia. Kantajat ovat saattaneet Arrondissementsrechtbankin puheenjohtajan käsiteltäväksi välitoimia koskevan hakemuksen, ja tämä on saattanut asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi pyytäen siltä ennakkoratkaisua kyseisten säännösten ja määräysten tulkinnasta. Yhteisöjen tuomioistuimelle on esitetty seuraavat kysymykset:

a) Onko edellä mainittua asetusta (ETY) N:o 804/68 tulkittava siten, että sen säännökset estävät Alankomaiden kaltaista jäsenvaltiota vahvistamasta juuston ja juustovalmisteiden myynnin edistämiseksi yksipuolisesti edellä [2, 3 ja 4 kohdassa] tarkoitettuihin säädöksiin sisältyvää, kyseisten tuotteiden laatua koskevaa säännöstöä?

b) Jos vastaus kysymykseen a on kieltävä, onko ETY:n perustamissopimuksen 30 tai 34 artiklaa tulkittava siten, että niiden määräykset estävät Alankomaiden kaltaista jäsenvaltiota vahvistamasta juuston ja juustovalmisteiden myynnin edistämiseksi yksipuolisesti edellä [2, 3 ja 4 kohdassa] tarkoitettuihin säädöksiin sisältyvää, kyseisten tuotteiden laatua koskevaa säännöstöä?

c) Jos vastaus kysymykseen b on kieltävä, onko kysymyksessä a tarkoitettua asetusta tai kysymyksessä b tarkoitettuja artikloja tulkittava siten, että niiden säännökset ja määräykset estävät Alankomaiden kaltaista jäsenvaltiota vahvistamasta säännöstöä, jonka mukaan lupa juustovalmisteiden teolliseen valmistamiseen on yksinomaan tarkastuslaitoksen jäsenillä, kuten *Landbouwkwaliteitsbesluit kaasprodukten* -asetuksen 12 pykälässä säädetään?

d) Onko yleisillä oikeusperiaatteilla ja erityisesti "suhteellisuusperiaatteella", johon kantajat ovat vedonneet, välitön oikeusvaikutus käsiteltävänä olevan kaltaisessa asiassa?

6 Heti aluksi on syytä huomauttaa, että vaikka yhteisöjen tuomioistuimen asiana ei ole perustamissopimuksen 177 artiklaan perustuvassa menettelyssä toimivaltaa lausua kansallisen lain säännösten yhteensopivuudesta perustamissopimuksen kanssa, se on kuitenkin toimivaltainen esittämään kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset yhteisön oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, jotka saattavat auttaa kansallista tuomioistuinta sen arvioidessa tätä yhteensopivuutta.

7 Aluksi on vielä aiheellista tähdentää, että koska Alankomaiden lainsäädännön edellä mainitut säännökset on asiakirja-aineiston ja yhteisöjen tuomioistuimelle suullisen käsittelyn aikana annettujen selvitysten mukaan osoitettu yksinomaan

juustonvalmistajille, niillä ei ole vaikutusta Alankomaihin suuntautuvaan juuston tuontiin ja niitä sovelletaan erotuksetta Alankomaiden koko juustontuotantoon sen määräpaikasta riippumatta.

Asetusta (ETY) N:o 804/68 koskeva ensimmäinen kysymys

8 Tällä kysymyksellä pyritään ensisijaisesti selvittämään, voivatko jäsenvaltiot vielä juuston yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetuksen antamisen jälkeen puuttua kyseisten markkinoiden toimintaan ja erityisesti toteuttaa toimenpiteitä, jolla on sama tavoite kuin yhteisellä markkinajärjestelyllä etenkin myynnin edistämisen osalta. Toissijaisesti ensimmäisen kysymyksen tarkoituksena on selvittää, onko kyseisen olevan kaltaisesta säännöstöstä siinä tapauksessa, että jäsenvaltioilla on edelleen toimivalta toteuttaa tällaisia toimenpiteitä, haittaa yhteisen markkinajärjestelyn tavoitteiden saavuttamiselle.

9 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on syytä tarkastella juuston markkinoihin sovellettavan yhteisen järjestelyn toimintaa sellaisena kuin se ilmenee edellä mainitusta asetuksesta (ETY) N:o 804/68. Kyseiseen markkinajärjestelyyn ei sen nykyvaiheessa sisälly juuston nimikkeitä tai laatua koskevia sääntöjä. Siinä ei myöskään vahvisteta juustoja koskevaa interventiojärjestelmää muiden kuin Grana Padano ja Parmigiano Reggiano -juustojen osalta. Provolone-juuston ja kypsytettyjen juustojen markkinoita varten on kuitenkin tiettyjä tukitoimenpiteitä, joita toteutetaan yksityiselle varastoinnille annettavana tukena. Kolmansien maiden kanssa käytävässä kaupassa kannetaan tuontimaksuja ja maksetaan vientitukia. Tällä tavoin käyttöön otettu järjestelmä eroaa näin ollen muista markkinajärjestelyistä, joiden tarkoituksena on tukea markkinoita pitämällä hinnat tietyn tasoisina interventio-ostojen avulla tai välillisemmin vahvistamalla laatua koskevat vähimmäisvaatimukset.

10 Jäsenvaltioiden toimivallan osalta pääasian kantajat ovat väittäneet, etteivät jäsenvaltiot saa toteuttaa toimenpiteitä, joilla on sama tavoite kuin yhteisellä markkinajärjestelyllä, etenkään myynnin edistämisen osalta. Komissio puolestaan katsoo kattavan luettelon laatimisen juustoista, joiden valmistus sallitaan, loukkaavan yhteisön yksinomaista toimivaltaa säännellä markkinoille pääsyn vapautta. Komission mukaan sellaisten juustojen, joiden ominaispiirteet eivät ole vaatimusten mukaiset, valmistuksen ja kaupan pitämisen kieltäminen on tuotantoa rajoittava toimenpide, jolla on sama vaikutus kuin interventiotoimenpiteellä ja jonka toteuttaminen kuuluu näin ollen yhteisön toimivaltaan.

11 Pääasian kantajat ja komissio katsovat lisäksi, että pääasiassa kiistan kohteena olevien kaltaisilla toimenpiteillä estetään yhteisen markkinajärjestelyn asianmukainen toiminta. Ensiksikin kattavan luettelon laatiminen juustoista, joiden valmistus sallitaan, on vastoin avoimien markkinoiden periaatetta, jonka mukaan jokaisella tuottajalla on näille markkinoille vapaa pääsy. Toiseksi kyseinen rajoitus on komission mukaan vastoin yhteisön politiikkaa, jonka tarkoituksena on lisätä juuston kysyntää mahdollisimman paljon laajentamalla tarjottujen tuotteiden valikoimaa. Edelleen rajoituksilla väitetään olevan se vaikutus, että ne estävät yhteisön vahvistamien interventiotoimenpiteiden, varastoinnille annettavien tukien ja vientitukien toiminnan Alankomaissa.

12 Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kun tietyn alan yhteisestä markkinajärjestelystä on annettu perustamissopimuksen 40 artiklan nojalla yhteisön asetukset, jäsenvaltioiden on heti pidättäydyttävä kaikista kyseisestä järjestelystä poikkeavista tai siihen mahdollisesti vaikuttavista toimenpiteistä (asia 177/78, Pigs and Bacon Commission v. McCarren, tuomio 22.6.1979, Kok. 1979, s. 2161).

13 Siitä, että yhteisön markkinajärjestelyä koskevassa säännöstössä ei ole juuston nimikkeitä tai laatua koskevia määräyksiä, ei voida kuitenkaan päätellä yhteisön tietoisesti ja tarkoituksellisesti päättäneen velvoittaa jäsenvaltiot noudattamaan kyseisellä alalla järjestelmää, jossa tuotannon vapaus on ehdoton. Juustovalmisteiden laatua koskevien yhteisön oikeussääntöjen puuttuessa jäsenvaltioilla on edelleen toimivalta vahvistaa tällaisia oikeussääntöjä ja velvoittaa alueelleen sijoittautuneet juustonvalmistajat noudattamaan niitä. Tämä toimivalta kattaa kuluttajansuojan takaamiseksi tai kansanterveyden suojelemiseksi tarpeellisina pidettävien oikeussääntöjen lisäksi myös sellaiset oikeussäännöt, joita jäsenvaltio voi halutessaan vahvistaa kotimaisen tuotannon laadun parantamiseksi. Tällaiset oikeussäännöt eivät saa kuitenkaan olla maahan tuotuja tuotteita syrjiviä, eivätkä ne saa rajoittaa muista jäsenvaltioista tulevien tuotteiden tuontia. Vielä on syytä todeta, että kunnes yhteisön säännöt vahvistetaan, laatua koskeva kansallinen säännöstö mahdollistaa ETY:n perustamissopimuksen 39 artiklassa ja yhteisessä markkinajärjestelyssä vahvistettujen tavoitteiden saavuttamisen, ja sillä voidaan konkretisoida yhteisön jo toteuttamia toimia.

14 Myös se komission väite, että muiden kuin kansallisessa säännöstössä nimenomaan lueteltujen juustojen valmistuksen kieltämisellä on se vaikutus, että sillä poistetaan yhteisön säännöstössä määrätyt interventiomahdollisuudet kyseisten juustojen osalta ja näin ollen estetään kyseisen säännöstön asianmukainen toiminta, on hylättävä. Interventiojärjestelmän tavoitteena on nimittäin kysynnän ja tarjonnan välisen tasapainon palauttaminen, ja kansallisella lainsäädännöllä,

jonka tarkoituksena on kysynnän lisääminen pitkällä aikavälillä sitä kautta, että kotimainen juustontuotanto tehdään houkuttelevammaksi kuluttajalle, pyritään periaatteessa samaan tavoitteeseen. Koska juustoalan markkinoita koskevat yhteisön tukitoimenpiteet ovat erittäin rajoitettuja, niiden kanssa ei näin ollen ole ristiriidassa sellaisten laatua koskevien kansallisten toimenpiteiden toteuttaminen, joihin sisältyy muiden kuin kansallisessa säännöstössä määrättyjen juustolajien tai -laatujen valmistamista koskeva kielto.

15 Komission väitettä, jonka mukaan kansallinen säännöstö, jossa kielletään valmistamasta vaadittua huonompilaatuisia juustoja, on esteenä yhteisön politiikalle, jonka tarkoituksena on kysynnän lisääminen laajentamalla eri jäsenvaltioissa tarjolla olevien juustojen valikoimaa, ei myöskään voida hyväksyä. Tosiasiallisesti asetuksen (ETY) N:o 804/68 rakenteesta tai säännöksistä ei ilmene, että markkinajärjestelyn puitteissa ja sen tavoitteiden toteuttamiseksi olisi välttämättä annettava etusija maitotuotteiden kysynnän lisäämiselle tarjottujen tuotteiden valikoimaa laajentamalla mieluummin kuin parantamalla joidenkin, lukumäärältään rajattujen tuotteiden laatua siten, kuin nyt kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä on tehty.

16 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on kaikkien edellä esitettyjen näkökohtien perusteella vastattava, että asetusta (ETY) N:o 804/68 on tulkittava siten, että yhteisön sääntöjen puuttuessa jäsenvaltio voi yksipuolisesti antaa juustojen ja juustovalmisteiden myynnin edistämiseksi lainsäädäntöä, jolla säännellään sen alueella valmistettujen juustojen laatua ja johon sisältyy muiden kuin siinä nimenomaan lueteltujen juustojen valmistamista koskeva kielto.

ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 34 artiklaa koskeva toinen kysymys

a) Laadun parantamiseen tähtäävät toimenpiteet

17 Toisen kysymyksen tarkoituksena on pääasiallisesti selvittää, onko ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 34 artiklaa tulkittava siten, että jäsenvaltio voi antaa juustojen ja juustovalmisteiden myynnin edistämiseksi yksipuolisesti lainsäädäntöä, joilla pyritään kotimaisen tuotannon laadun parantamiseen ja joihin sisältyy säännöksiä myös etikettien, tunnusten tai tarkastusasiakirjojen käyttövelvoitteesta.

18 Pääasian kantajat ja komissio ovat väittäneet, että kansallisella toimenpiteellä, jonka tarkoituksena on kotimaisen tuotannon laadun parantaminen ja siten kyseisten tuotteiden myynnin lisääminen, voidaan saattaa maahan tuodut tuotteet

epäsuotuisaan asemaan, minkä vuoksi siinä on kysymys tuonnin määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavasta toimenpiteestä.

19 Tältä osin on syytä palauttaa mieliin, että 24.11.1982 antamassaan tuomiossa (asia 249/81, komissio v. Irlanti, Kok. 1982, s. 4005) yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että perustamissopimuksen 30 artiklassa määrätty kielto voi tietyin edellytyksin koskea kotimaisten tuotteiden myyntiä ja ostamista edistävää mainoskampanjaa, jos julkinen taho tukee sitä. Toisessa tuomiossaan yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että jäsenvaltion hallituksen perustaman ja tuottajien maksettavaksi määrätyllä maksulla rahoitetun elimen velvollisuutena on pidättyä kaikesta sellaisesta mainonnasta, jonka tarkoituksena on estää kuluttajia ostamasta muiden jäsenvaltioiden tuotteita tai vähentää näiden tuotteiden arvostusta kuluttajien keskuudessa. Tällainen elin ei myöskään saa kehottaa kuluttajia ostamaan kotimaisia tuotteita yksinomaan niiden kotimaisuuden vuoksi (asia 222/82, Apple and Pear Development Council, tuomio 13.12.1983, Kok. 1983, s. 4083).

20 Perustamissopimuksen 30 artiklan määräykset eivät kuitenkaan estä sellaisten kansallisten oikeussääntöjen antamista, jotka eivät koske maahan tuotuja tuotteita vaan joiden tarkoituksena on parantaa kotimaisten tuotteiden laatua ja tehdä ne siten houkuttelevammaksi kuluttajille. Tällainen toimenpide on perustamissopimuksessa tarkoitetun tervettä ja vilpitöntä kilpailua koskevan vaatimuksen mukainen.

21 Edelleen pääasian kantajat ja komissio katsovat säännöstön tiettyjen erityispiirteiden rajoittavan vientimahdollisuuksia ja olevan sen vuoksi perustamissopimuksen 34 artiklan vastaisia. Niinpä siitä, että Alankomaissa ei voida valmistaa uusia juustolajeja, seuraa, että kyseisten juustojen vientimahdollisuudet menetetään. Niiden juustojen osalta, joita vielä voidaan valmistaa, uusien säännösten väitetään vaikuttavan Alankomaissa valmistetun juuston kustannuksiin ja siten sen kilpailukykyyn ulkomaisilla markkinoilla.

22 Tähän väitteeseen on aiheellista vastata, että kuten yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut (erityisesti yhdistetyissä asioissa 141–143/81, Holdijk, 1.4.1982 antamassaan tuomiossa, Kok. 1982, s. 1299), perustamissopimuksen 34 artiklassa tarkoitetaan kansallisia toimenpiteitä, joilla on tarkoituksena rajoittaa erityisesti vientiä ja kohdella eri tavalla jäsenvaltion sisäistä kauppaa ja ulkomaankauppaa ja siten taata erityisiä etuja kyseisen valtion kotimaiselle tuotannolle tai sen sisäisille markkinoille, tai toimenpiteitä, joilla on tällainen vaikutus. Tällaisesta toimenpiteestä ei ole kuitenkaan kysymys säännöksissä, joissa vahvistetaan juustontuotannon laatua koskevat vähimmäisvaatimukset erottelematta juustoja sen mukaan, onko ne tarkoitettu kotimarkkinoille vai vientiin.

23 On myös tähdennettävä, ettei 34 artiklan määräyksillä ole sitä vaikutusta, että tuottajat vapautettaisiin niillä kaikesta sääntelystä, jolla voi tuotantoedellytyksiin kohdistuessaan olla vaikutusta kotimaisen tuotannon määrään ja kustannuksiin. Jäsenvaltio voi laillisesti toteuttaa laatupolitiikkaa myynnin edistämiseksi, vaikka kyseinen politiikka saattaisi sen tuottajat alttiiksi vaaralle joutua hintakilpailuun muiden jäsenvaltioiden tuottajien kanssa, joita samat laatuvaatimukset eivät sido.

b) Tarkastusmerkkien, -tunnusten tai -asiakirjojen käyttöä koskeva velvoite

24 Komission mukaan tarkastusmerkkien, -tunnusten tai -asiakirjojen käyttöä koskeva velvoite voi vaikeuttaa muihin jäsenvaltioihin tai kolmansiin maihin suuntautuvaa vientiä ja jopa tehdä sen mahdottomaksi. Alankomaiden hallitus puolestaan väittää, ettei mitään erityistä tarkastusta ole määrätty ja ettei juustovalmisteita vietäessä vaadita mitään tarkastusasiakirjoja. Hallituksen mukaan tuotteet pelkästään tarkastetaan ottamalla niistä näytteitä ja tarkastuksen tulos ilmoitetaan todistuksessa.

25 Tältä osin on aiheellista huomauttaa, että perustamissopimuksen 34 artiklan määräykset eivät estä sellaisen kansallisen oikeuden alaan kuuluvan säännön vahvistamista, jonka mukaan valmistajien velvoitteena on kiinnittää tuotteeseen tarkastusmerkki todisteeksi siitä, että tuote on laatua koskevien kansallisten sääntöjen mukainen, jos kyseinen velvoite koskee erotuksetta sekä kyseisessä jäsenvaltiossa kaupan pidettävää että vietäväksi tarkoitettua kotimaista tuotantoa.

26 Kyseisen 34 artiklan määräykset eivät myöskään estä sellaisen kansallisen säännön vahvistamista, jonka mukaan tarkastuslaitos ottaa näytteitä kaikista kotimaiseen kulutukseen tai vietäviksi tarkoitetuista tuotteista ja antaa sen jälkeen asiakirjan todisteeksi kyseisen tarkastuksen tuloksista.

27 Olisi kuitenkin 34 artiklan määräysten vastaista vaatia tarkastusasiakirjojen esittämistä erityisesti yhteisön jäsenvaltioihin vietäväksi tarkoitetusta kotimaisesta tuotannosta (asia 53/76, Bouhelier, tuomio 3.2.1977, Kok. 1977, s. 197).

28 Näin ollen toiseen kysymykseen on vastattava, että ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 34 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi yksipuolisesti antaa juustojen ja juustovalmisteiden myynnin edistämiseksi lainsäädäntöä, joka ei koske maahan tuotuja tuotteita vaan jonka tarkoituksena on parantaa kotimaisen tuotannon laatua ja tehdä se siten houkuttelevammaksi kuluttajille ja johon liittyy sääntöjä myös tarkastusmerkkien, -tunnusten tai -asiakirjojen käyttövelvoitteesta, jollei kyseisessä säännöstössä erotella juustoja sen mukaan, onko ne tarkoitettu kotimarkkinoille vai vientiin.

Pakollista jäsenyyttä tarkastuslaitoksessa koskeva kolmas kysymys

29 Kolmannen kysymyksen tarkoituksena on pääasiallisesti selvittää, onko asetusta (ETY) N:o 804/68 tulkittava siten, että sen säännökset estävät jäsenvaltioita velvoittamasta juustonvalmistajia liittymään tarkastuslaitoksen jäseniksi.

30 Pääasian kantajat pyytävät palauttaa mieliin yhteisöjen tuomioistuimen 26.2.1980 antaman tuomion (asia 94/79, Vriend, Kok. 1980, s. 327), jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että velvoite liittyä viranomaisen hyväksymän elimen jäseneksi edellytyksenä kasvien lisäysaineiston markkinoille saattamiselle, jälleenmyynnille, tuonnille, viennille tai vietäväksi tarjoamiselle on vastoin avoimien markkinoiden periaatetta, jolle kyseisen alan yhteinen markkinajärjestely perustuu. Kantajien mukaan käsiteltävänä olevassa tapauksessa kiistan kohteena oleva säännöstö on vastaava kuin se, josta asiassa Vriend oli kysymys, minkä vuoksi tuottajalle asetetun jäsenyyspakon olisi katsottava olevan ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa.

31 Alankomaiden hallituksen mukaan olisi tehtävä ero kaupan portaassa ja toisaalta tuotantoportaassa asetetun jäsenyyspakon välillä. Hallituksen mukaan kansallinen lainsäätäjä on ottanut tältä osin huomioon yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Vriend antaman tuomion ja rajannut säännöstön soveltamisalan yksinomaan tuottajiin. Laatuvaatimusten asianmukaisen valvonnan järjestäminen on tosiasiassa välttämätöntä, ja hallituksen mukaan Alankomaat on valinnut siihen keinoksi velvoitteen liittyä yksityisoikeudellisen yhteenliittymän jäseneksi.

32 Komissio huomauttaa, että jäsenyyspakko koskee myös kauppiaita sen vuoksi, että valmistuksen viimeinen eli kypsytysvaihe toteutetaan usein näiden tiloissa, koska valmistajilla ei ole mahdollisuutta varastointiin. Komissio katsoo, että kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää asiassa Vriend annetun tuomion perusteella, voiko tuottajille asetettu jäsenyyspakko tehdä mahdottomaksi juustojen kaupan pitämisen, jälleenmyynnin, tuonnin tai viennin.

33 Ratkaisevaa siltä osin, onko jäsenvaltion hyväksymän tarkastuslaitoksen jäsenyyttä koskeva velvoite yhteisön oikeuden mukainen, on ensisijaisesti se, ovatko kyseisen tarkastuslaitoksen omat tavoitteet yhteisön oikeuden mukaiset, ja tämä kansallisen tuomioistuimen on arvioitava kahteen ensimmäiseen kysymykseen annetun vastauksen perusteella.

34 Jos kansallinen tuomioistuin päätyy johtopäätökseen, että tarkastuslaitoksen tavoitteet ovat yhteensopivia yhteisön oikeuden kanssa, sen asiana on sen jälkeen tutkia, voivatko kansallisten sääntöjen noudattamisen varmistamiseksi valitut keinot muuttaa tuonnin tai viennin virtauksia estämällä tuottajia pitämästä kyseisiä tuotteita vapaasti kaupan.

35 Tältä osin on aiheellista täsmentää, ettei mikään estä jäsenvaltiota perustamasta tarkastuslaitosta ja antamasta sille tuottajia koskevaa toimivaltaa tai jopa velvoittamasta nämä rekisteröitymään kyseisessä laitoksessa tai liittymään sen jäseniksi, jos tällaiset toimenpiteet ovat tarpeen yhteisön oikeuden mukaisten oikeussääntöjen noudattamisen varmistamiseksi.

36 Sitä vastoin on yhteisön oikeuden vastaista, jos jäsenvaltio myöntää suoraan tai viranomaisen perustamien tai hyväksymien elinten välityksellä tällaisen laitoksen jäsenille yksinoikeuden kotimaisen juustontuotannon markkinoille saattamiseen, jälleenmyyntiin, tuontiin, vientiin ja vietäväksi tarjoamiseen. Kansallisen tuomioistuimen asiana on tutkia, onko sen käsiteltäväksi saatetulla säännöstöllä tällainen vaikutus joko sen vuoksi, että rekisteröinnin tai jäsenyyden puuttuminen on esteenä ammatin harjoittamiselle, tai koska jäsenyyspakon soveltamisala on laajempi kuin laatua koskevien sääntöjen noudattamisen varmistamiseksi on tarpeen. Erityisesti kansallisen tuomioistuimen asiana on tutkia, edellyttääkö kyseinen tarve säännöstön soveltamista myös kauppiaisiin, jotka eivät osallistu juuston valmistukseen tai siihen rinnastettaviin menettelyihin kuten kypsyttämiseen.

37 Näin ollen kolmanteen kysymykseen on vastattava, että asetusta (ETY) N:o 804/68 on tulkittava siten, että sen säännökset eivät estä jäsenvaltiota velvoittamasta juustonvalmistajia liittymään tarkastuslaitoksen jäseniksi, jos kyseisen laitoksen tavoitteet ovat yhteisön oikeuden mukaiset ja jos tällaisen laitoksen jäsenille ei ole myönnetty yksinoikeutta juustovalmisteiden markkinoille saattamiseen, jälleenmyyntiin, tuontiin, vientiin tai vietäväksi tarjoamiseen.

Yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita koskeva neljäs kysymys

38 Neljännen kysymyksen tarkoituksena on pääasiallisesti selvittää, sitovatko yhteisön oikeuden yleiset periaatteet ja erityisesti suhteellisuusperiaate jäsenvaltioita silloin, kun näillä on toimivalta määritellä juuston laatua koskevia sääntöjä.

39 Ottaen huomioon aiempiin kysymyksiin ja etenkin kolmanteen kysymykseen

annetut vastaukset tähän kysymykseen ei ole tarpeen vastata erikseen.

Oikeudenkäyntikulut

40 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Alankomaiden hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Arrondissementsrechtbank Den Haagin 14.9.1982 tekemällään päätöksellä sille esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Asetusta (ETY) N:o 804/68 on tulkittava siten, että yhteisön sääntöjen puuttuessa jäsenvaltio voi yksipuolisesti antaa juustojen ja juustovalmisteiden myynnin edistämiseksi lainsäädäntöä, jolla säännellään sen alueella valmistettujen juustojen laatua ja johon sisältyy muiden kuin siinä nimenomaan lueteltujen juustojen valmistamista koskeva kielto.**

2) **ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 34 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltio voi yksipuolisesti antaa juustojen ja juustovalmisteiden myynnin edistämiseksi lainsäädäntöä, joka ei koske maahan tuotuja tuotteita vaan jonka tarkoituksena on parantaa kotimaisen tuotannon laatua ja tehdä se siten houkuttelevammaksi kuluttajille ja johon liittyy sääntöjä myös tarkastusmerkkien, -tunnusten tai -asiakirjojen käyttövelvoitteesta, jollei kyseisessä säännöstössä erotella juustoja sen mukaan, onko ne tarkoitettu kotimarkkinoille vai vientiin.**

3) **Asetusta (ETY) N:o 804/68 on tulkittava siten, että sen säännökset eivät estä jäsenvaltiota velvoittamasta juustonvalmistajia liittymään tarkastuslaitoksen jäseniksi, jos kyseisen laitoksen tavoitteet ovat yhteisön oikeuden mukaiset ja**

jos tällaisen laitoksen jäsenille ei ole myönnetty yksinoikeutta juustovalmisteiden markkinoille saattamiseen, jälleenmyyntiin, tuontiin, vientiin tai vietäväksi tarjoamiseen.

Mertens de Wilmars Koopmans Bahlmann Galmot

Mackenzie Stuart O'Keeffe Bosco Due Everling

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä helmikuuta 1984.

P. Heim
kirjaaja

J. Mertens de Wilmars
presidentti